

# ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ УЧИТЕЛЯ- СЛОВЕСНИКА

# ПЛАН

1. Систематичність та планомірність як методологічний принцип викладання літератури.
2. Особливості календарно-тематичного планування роботи вчителя-словесника.
3. Структура уроку літератури і відбиття її в поурочному плануванні.

СИСТЕМАТИЧНІСТЬ ТА  
ПЛАНОВІРНІСТЬ ЯК  
МЕТОДОЛОГІЧНИЙ  
ПРИНЦИП ВИКЛАДАННЯ  
ЛІТЕРАТУРИ

Частина перша

# СТРУКТУРА ПРОГРАМИ. ПРОГРАМА ЗІ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ 5-9 КЛАСІВ МІСТИТЬ:

- 1) «Пояснювальну записку», де визначені нормативна база, мета і завдання предмета, змістові лінії та їх реалізація в програмі, основні підходи і принципи викладання світової літератури в школі;
- 2) розподіл годин по кожному класу (загальна кількість годин на рік, кількість годин на текстуальне вивчення творів (за розділами), розвиток мовлення, позакласне читання, резервний час);
- 3) зміст навчального матеріалу і державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів (по класах і розділах);
- 4) перелік творів для вивчення напам'ять (до кожного класу);
- 5) «Список творів для додаткового читання (для уроків позакласного читання і уроків із резервного часу)» - додаток 1.
- 6) «Сучасна науково-методична література для вчителя» - додаток 2;
- 7) «Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності учнів» - додаток 3.

Зміст навчального матеріалу і державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів в структурі програми узгоджені зі структурою літературної освіти в основній школі: **5-7 класи – прилучення до читання; 8-9 класи – системне читання** (згідно з Концепцією літературної освіти в 11-річній загальноосвітній школі, Наказ № 58 Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 26.01.2011 р.). У **10-11 класах** буде реалізовано **етап творчо-критичного читання**.

ОСОБЛИВОСТІ  
КАЛЕНДАРНО-  
ТЕМАТИЧНОГО  
ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ  
ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Частина друга

# 7 КЛАС

- Усього - 70 годин;
- текстуальне вивчення творів - 56 годин;
- розвиток мовлення - 4 години;
- позакласне читання - 4 години;
- резервний час - 6 годин.

Розподіл годин

- ІСТОРІЧНЕ МИНУЛЕ В ЛІТЕРАТУРІ - 10 год.
  - ✓ Микола Васильович Гоголь (1809-1852). «Тарас Бульба».
  - ✓ Друга світова війна у європейській поезії.
  - ✓ Генріх Белль (1917-1985). «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...».

кількість годин на  
текстуальне вивчення творів  
(за розділами)

# ТЕКСТУАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ - 56 ГОДИН

тема	ГОДИНИ
ВСТУП	2
БИЛИНИ І БАЛАДИ	10
ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ В ЛІТЕРАТУРІ	10
ДУХОВНЕ ВИПРОБУВАННЯ ЛЮДИНИ	6
ДРУЖБА І КОХАННЯ	11
ЛІТЕРАТУРНИЙ ДЕТЕКТИВ	8
СВІТОВА НОВЕЛА	7
СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА.Я І СВІТ	8
ПІДСУМКИ	2



# ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ В ЛІТЕРАТУРІ - 10 Г.

Микола Васильович Гоголь (1809-1852). «Тарас Бульба». Україна в житті й творчості М. Гоголя. Зображення історії Запорізької Січі в повісті «Тарас Бульба». Життєвий вибір і долі синів Тараса Бульби. Цілісність натури Остапа, його відданість рідній землі. Трагедія Андрія: конфлікт почуття і обов'язку. Втілення рис українського козацтва в образі Тараса Бульби. Конфлікт батька й сина. Образ автора у повісті, засоби вираження його позиції. Картини української природи. Провідна ідея твору - захист рідної землі й національної єдності. Друга світова війна у європейській поезії (К.І. Галчинський («Лист з полону», «Пісня про солдатів Вестерплатте» та ін.), А. Маргул-Шпербер («Про назву концтабору Бухенвальд»), І. Вайсглас («Він»)),

С. Гудзенко («Нас не треба жаліти...»), Ю. Друніна («Зінка») та інші - 2-3 твори за вибором учнів і вчителя). Зображення трагедії Другої світової війни з різних боків Європи. Генріх Белль (1917-1985). «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...». Засудження антигуманної сутності війни, її руйнівних наслідків для людства. Образ школи як художня модель нацистської Німеччини. Розкриття символічного змісту назви оповідання, її зв'язок з історією Спарти. Специфіка змалювання образу молодого солдата (відсутність імені, виразних індивідуальних рис, байдужість до світу, зміни в його внутрішньому світі та ін.). Художні деталі. Підтекст

## ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

тема	години
<b>I. ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ В ЛІТЕРАТУРІ</b>	10
<b>Микола Васильович Гоголь (1809-1852). «Тарас Бульба».</b>	6
1. Україна в житті й творчості М. Гоголя.	1
2. Зображення історії Запорізької Січі в повісті «Тарас Бульба».	1
3. Остап і Андрій: два брати, дві долі	1
4. Втілення рис українського козацтва в образі Тараса Бульби. Конфлікт батька й сина.	1
5. Провідна ідея твору - захист рідної землі й національної єдності.	1
6. Образ автора у повісті, засоби вираження його позиції. Картини української природи.	1

# ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

тема	ГОДИНИ
<b>Друга світова війна у європейській поезії</b>	2
7. Зображення трагедії Другої світової війни з різних боків Європи. К.І. Галчинський («Лист з полону», «Пісня про солдатів Вестерплатте» та ін.), А. Маргул-Шпербер («Про назву концтабору Бухенвальд»), І. Вайсглас («Він»),	1
8. Друга світова війна в адянській поезії. С. Гудзенко («Нас не треба жаліти...»), Ю. Друніна («Зінка») та інші - 2-3 твори за вибором учнів і вчителя).	1
<b>Генріх Белль (1917-1985). «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...».</b>	2
1. Засудження антигуманної сутності війни, її руйнівних наслідків для людства. Образ школи як художня модель нацистської Німеччини. Розкриття символічного змісту назви оповідання, її зв'язок з історією Спарти.	1
2. Специфіка змалювання образу молодого солдата (відсутність імені, виразних індивідуальних рис, байдужість до світу, зміни в його внутрішньому світі та ін.). Художні деталі. Підтекст.	1

Биков В. В. «Альпійська балада»  
 Васильєв Б. Л. «А зорі тут тихі»  
 Верн Ж. «Двадцять тисяч льє під водою»  
 Воннегут К. «Брехня»  
 Діккенс Ч. «Пригоди Олівера Твіста»  
 Дюма О. «Три мушкетери»  
 Кіплінг Р. «Балада про Схід і Захід»  
 Кочетков О. «Балада про прокурений вагон»  
 Крісті А. «Десять негрят»  
 Купер Ф. «Звіробій», «Останній із могікан» (1 за вибором)  
 Лондон Дж. «Біле Ікло», «Поклик предків» (1 за вибором)  
 Монтомері Л.М. «Енн із «Зелених дахів»  
 Олкотт Л. «Маленькі жінки»  
 Осєєва В.О. «Дінка», «Дінка прощається з дитинством»  
 Пірс Ф. «Том і опівнічний сад»  
 Пушкін О.С. «Пісня про віщого Олега», «Повісті Белкіна», «Дубровський» (1 за вибором)

Скотт В. «Айвенго»  
 Уеллс Г. «Невидимець», «Машина часу» (1 за вибором)  
 Фраєрман Р. І. «Дика собака динго, або Повість про перше кохання»  
 Хемінгуей Е. «Кішка на дощі»  
 Шолохов М.О. «Доля людини»  
 Із сучасної літератури  
 Льюїс К.С. «Остання битва», «Хроніки Нарнії» та ін. (1-2 за вибором)  
 Пулман Ф. Трилогія «Темні початки» («Північне сяйво», «Магічний ніж», «Янтарне скло») (1-2 твори за вибором)  
 Сашар Л. «Ями»  
 Старк У. «Петер і червоний птах», «Мій друг Персі, Бофало Біл і я» (1 за вибором)  
 Уліцька Л. «Паперова перемога», дитячі оповідання (1-2 за вибором)

# РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ - 4 ГОДИНИ;

- ◎ Р.М.1 Утвердження самоцінності людського життя в баладі Шиллера «Рукавичка» (складання характеристики Делоржа, письмово)
- ◎ Р.М.2 Тема війни у світовій літературі (захист рефератів, усно)
- ◎ РМ 3 Віра у внутрішні можливості людини (усна характеристика героїв оповідання Джеймса Олдріджа «Останній дюйм» )
- ◎ Р.М. 4Творча робота “Краса чистих людських взаємин»

## СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА - 8 год

### Я І СВІТ

(1-3 твори за вибором учнів і вчителя)

**Айзек Азімов (1920-1992).** «Фах». Роздуми про майбутнє людини і людства. Образ Джорджа Плейтена. Проблема духовної реалізації людини. Розуміння сутності культури й освіти, призначення людини в сучасному світі. Утвердження сили людського інтелекту, самостійності мислення, творчої уяви, моральних цінностей.

**Діана Вінн Джонс (1934-2011).** «Мандрівний замок Хаула». Поєднання елементів казки і детективу у творі. Образ Софі, світ її мрій, бажань, жахів. Значення художнього прийому чаклунства у творі.

**Клаус Гагеруп (нар. 1946).** «Золота Вежа». Історія дівчинки Маріанни, в сім'ї якої трапилося горе. Ідея подолання трагічного в житті, укріплення сімейних стосунків, відновлення затишку й радості існування. Зміни в поведінці героїні, її внутрішній світ.

**Корнелія Функе (нар. 1958).** «Чорнильне серце». Тема «оживлення» книги у творі. Образ Меґі - дівчинки, яка любить читати. Її пригоди й духовне випробування. Поєднання уявного і реального світів.

**Йон Колфер (нар. 1965).** «Артемід Фаул» («Код вічності» або ін.). Особливості фентезі письменника. Захопливий світ пригод. Теми геніальності, боротьби добра і зла, сили інтелекту.

**Анна Гавальда (нар. 1970).** «35 кіло надії». Тема вибору життєвого шляху, здійснення мрій. Образ 13-річного героя, його моральні пошуки, стосунки із батьками, школою, дідусем. Ідея цінності людини та її внутрішнього світу у творі.

Сучасна зарубіжна поезія (1-2 твори за вибором учнів і вчителя).

# ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

тема	години
I. ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ В ЛІТЕРАТУРІ	10 + 1 г.ПЧ+ 1г.РМ
Микола Васильович Гоголь (1809-1852). «Тарас Бульба».	6
1. Україна в житті й творчості М. Гоголя.	1
2. Зображення історії Запорізької Січі в повісті «Тарас Бульба».	1
3. Остап і Андрій: два брати, дві долі	1
4. Втілення рис українського козацтва в образі Тараса Бульби. Конфлікт батька й сина.	1
5. Провідна ідея твору - захист рідної землі й національної єдності.	1
6. Образ автора у повісті, засоби вираження його позиції. Картини української природи.	1
Широка панорама життя середньовічної Англії в романі «Айвенго»	1

# ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

тема	ГОДИНИ
<b>Друга світова війна у європейській поезії</b>	2
8. Зображення трагедії Другої світової війни з різних боків Європи. К.І. Галчинський («Лист з полону», «Пісня про солдатів Вестерплатте» та ін.), А. Маргул-Шпербер («Про назву концтабору Бухенвальд»), І. Вайсглас («Він»),	1
9 Друга світова війна в адянській поезії. С. Гудзенко («Нас не треба жаліти...»), Ю. Друніна («Зінка») та інші - 2-3 твори за вибором учнів і вчителя).	1
<b>Генріх Белль (1917-1985). «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...».</b>	2
10. Засудження антигуманної сутності війни, її руйнівних наслідків для людства. Образ школи як художня модель нацистської Німеччини. Розкриття символічного змісту назви оповідання, її зв'язок з історією Спарти.	1
11. Специфіка змалювання образу молодого солдата (відсутність імені, виразних індивідуальних рис, байдужість до світу, зміни в його внутрішньому світі та ін.). Художні деталі. Підтекст.	1
12. Р.М.2 Тема війни у світовій літературі (захист рефератів, усно)	1



СТРУКТУРА УРОКУ  
ЛІТЕРАТУРИ І  
ВІДБИТТЯ ЇЇ В  
ПОУРОЧНОМУ  
ПЛАНУВАННІ.

Частина третя

# ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ПЛАНУ- КОНСПЕКТУ УРОКУ

- ◎ Тема.
- ◎ Мета.
- ◎ Тип уроку.
- ◎ Обладнання
- ◎ Хід уроку. Етапи уроку

## ТЕМА УРОКУ

Повинна

- ✓ відбивати зміст програмного матеріалу;
- ✓ бути конкретною;
- ✓ бути доступною;
- ✓ бути цікавою.

# ЗРАЗКИ ТЕМ

## Не можна

Міфи народів світу

Ф.М. Достоевський  
Злочин і кара.

## Треба

Міфи Стародавньої  
Греції. Міф про  
Прометея.

“Тварь ли я  
дрожащая или  
право имею..»  
Теория  
Раскольникова

# МЕТА УРОКУ

(ТЕМА: МІФИ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ. МІФ ПРО ПРОМЕТЕЯ)

- ◎ **навчальна:** поглибити знання про міф як жанр усної народної творчості, розповісти учням про особливості давньогрецької міфології, її богів, героїв; познайомити з міфом про Прометея, звернути увагу на його благодійні та героїчні вчинки, розкрити глибинний зміст міфу;
- ◎ **розвиваюча:** на основі аналізу образів Прометея та Зевса розвивати навички порівняльної характеристики героїв;
- ◎ **виховна:** виховувати прагнення до добра, благородних вчинків в ім'я людей і справедливості.

# ТИП УРОКУ

## КВАЛІФІКАЦІЇ УРОКІВ ЛІТЕРАТУРИ

### ВЧЕНИХ-МЕТОДИСТІВ: ГОЛУБКОВ В.В.

- В основу типології уроків літератури покладено мету уроку та його зміст:

- Вступне заняття;
- Читання твору;
- Орієнтовна бесіда;

- Аналіз твору;
- Вивчення додаткового матеріалу;
- Підведення підсумків, облік.

# СОБОЛЄВ І.І.

- В основу типології уроків літератури покладено: методи навчання, види й форми роботи, дидактичні завдання:

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Урок-лекція,</li><li>• урок-розповідь;</li><li>• урок учнівських читань;</li><li>• урок вивчення тексту художньо-го твору;</li><li>• урок самостійної роботи учнів;</li><li>• урок складання планів;</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• урок письмової роботи;</li><li>• урок з використанням технічних засобів навчання або закріплення;</li><li>• урок-бесіда за творами для позакласного читання;</li><li>• урок-диспут;</li><li>• урок-екскурсія.</li></ul> |
|--|---|

# КУДРЯШОВ М.І.

- В основу типології уроків літератури покладено: структуру навчального предмету

I. Уроки вивчення художніх творів:

1.Уроки художнього сприйняття твору;

2.Уроки поглибленої роботи умінь та над текстом;

3.Уроки узагальнюючого вивчення творів.

II . Уроки вивчення теорії та історії літератури:

1.Уроки формування теоретико-літературних понять;

2.Уроки вивчення наукових літературно-критичних статей.

3.Уроки вивчення біографії письменника

4.Уроки за історико-літературним матеріалом;

5.Уроки узагальнення, повторення, опитування.

III. Уроки розвитку мовлення:

1 .Уроки творчих робіт, складених на основі життєвих вражень та на літературні теми;

2.Уроки усних відповідей та усних доповідей;

3.Уроки навчання творам;

4.Уроки аналізу творів.



# ПАСІЧНИК Є.А.

- В основу типології уроків літератури покладено: характер основних дидактичних завдань

- уроки засвоєння нових знань і розвитку на їх основі навичок;
- уроки узагальнення і систематизації знань;

- уроки контролю знань, умінь і навичок з літератури.

# ЕТАПИ УРОКУ

- I. Актуалізація чуттєвого досвіду та опорних знань учнів.
- II. Повідомлення теми, завдань уроку. Мотивація навчальної діяльності учнів.
- III. Засвоєння нових знань.
- IV. Узагальнення та систематизація знань.
- V. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

# I. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЧУТТЄВОГО ДОСВІДУ ТА ОПОРНИХ ЗНАНЬ УЧНІВ

1. Повторення теми “Усна народна творчість за схемою”:

- Наведіть приклади зазначених у схемі жанрів фольклору.

## УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Народна пісня      легенда      обрядова  
поезія      міф      казка      загадка

Прислів'я      балада  
анекдот      приказки

2. Літературна вікторина “Чи знаємо ми міфи?”

### III. ЗАСВОЄННЯ НОВИХ ЗНАНЬ.

1. Слово вчителя про особливості міфа як жанру усної народної творчості.
2. Повідомлення учня на тему “Подорож на батьківщину міфів”.

План.

1. Карта Стародавньої Греції.
2. Звичаї, світогляд еллінів.

3. Робота над таблицею ( робота розпочинається на данному уроці і поступово заповнюється на інших уроках протягом вивчення всієї теми).

# БОГИ ТА ГЕРОЇ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МІФОЛОГІЇ

БОГИ	ГЕРОЇ
Зевс	Прометей
Кронос	
Феміда	

4. Слово вчителя. Загальна характеристика міфу про Прометея.

5. Читання міфу.

6. Робота над текстом.

■ Бесіда:

- Хто такий Прометей?
- Чого навчав Прометей людей?
- Чому благодійність Прометея не подобалася Зевсу?
- Що в міфах символізує вогонь?
- Хто виконував наказ Громовержця прикувати Прометея до скелі?

- ▣ Доведіть суперечливість образу Гефеста ( 2 учні працюють біля дошки): Гефест - позитивне і негативне.
- ▣ Чому розлючений Зевс не міг подолати Прометея ні тортурами, ні погрозами?
- ▣ Хто визволив титана?

## 7. Робота над порівняльною таблицею:

	ЗЕВС	ПРОМЕТЕЙ
Місце в ієрархії богів		
Ставлення до богів		
Ставлення до людей		
Основні риси характеру		
Що символізує		

## **IV. Узагальнення та систематизація знань**

### **1. Узагальнююча бесіда:**

- Чому образ Прометея вважається “вічним”?
- Як ви розумієте вислів “вічний образ”?

## **V. Підсумок уроку. Домашнє завдання.**

Скласти кросворд за міфом про Прометея або питання до літературної вікторини.



# СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКА

- 1. Тема:** місце цього уроку в структурі загальної теми, ефективність формулювання, звертання до неї протягом уроку та під час підведення підсумків.
- 2. Мета:** доцільність її постановки залежно від теми, точність постановки учбового завдання; добір методів, прийомів для ефективної реалізації мети уроку.
- 3. Тип уроку:** структура та її відповідність типу уроку.

#### 4. Навчальні ситуації, до яких входять:

- організація уроку (готовність до уроку класного приміщення, учнів, учителя); організація учнів (мобілізація уваги, вимоги до підготовки навчального місця тощо);
- зміст і методика перевірки знань, умінь і навичок учнів; зміст запитань для індивідуального і фронтального опитування, бесід, самостійних творчих робіт; якісна характеристика відповідей учнів; активність класу; підведення підсумків перевірки знань; оцінка відповідей учнів;

- зміст і методика вивчення нового матеріалу; обсяг і система знань, про які веде мову вчитель, методика переказу; наукова та виховна спрямованість навчального матеріалу, його життєва необхідність; систематичність і послідовність переказу, образність, доступність, зв'язок із уже вивченим матеріалом, перспективність; зміст і мета самостійного вивчення школярами навчального матеріалу; проблемні питання і пізнавальні завдання; активізація пізнавальної діяльності, засоби підвищення інтересу й уваги учнів на окремих етапах уроку; залучення учнів до творчої діяльності під час сприйняття й осмислення нового матеріалу; роль і місце демонстраційного експерименту, таблиць та інших наочних засобів навчання; використання класної дошки та учнівських зошитів; роль і місце різноманітних видів робіт з підручником; робота з додатковою літературою; методика обліку знань, умінь і навичок учнів у процесі вивчення нового матеріалу.

- 5. *Зміст і методика закріплення нового матеріалу.***
- 6. *Зміст і методика домашніх завдань:***  
обсяг і види домашніх завдань, поради щодо їх виконання.
- 7. *Підведення підсумків уроку.*** Виконавець - учитель чи учні. Методика виконання.